

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/23903,Uniwersytet-Marii-Curie-Sklodowskiej-w-Lublinie.html>
2022-12-03, 04:36

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, uczelnia utworzona 23 X 1944 na mocy dekretu PKWN. 1976–1989 rektorzy: Wiesław Skrzydło (1972–1981), Tadeusz Baszyński (1981–1982), Józef Szymański (1982–1984), Stanisław Uziak (1984–1987) i Zdzisław Cackowski (1987–1990).

W II poł. I. 70. niektórzy studenci i naukowcy UMCS zaangażowani w działalność opozycyjną. Z wydawanym od 1977 niezależnym periodykiem „Spotkania. Pismo Młodych Katolików” współpracował w zakresie pomocy techn. Paweł Drwał, pracownik naukowy UMCS; w druk zaangażowani sporadycznie studenci: Jerzy Adamczuk i Waldemar Jakson. Od 1978 historyk prof. Adam Kersten z UMCS, związany z Towarzystwem Kursów Naukowych, oprócz cieszących się zainteresowaniem wykładów („Od Mieszka I do mieszka pustego”) zajmował się publikowaniem materiałów TKN. XI-XII 1979 prof. Andrzej Burda, konstytucjonalista, b. rektor UMCS (1955–1957) i b. Prokurator Generalny PRL (1957–1961), w ramach Duszpasterstwa Akademickiego o. Ludwika Wiśniewskiego wygłosił cykl wykładów nt. „Prawa człowieka i obywatela i ich przestrzeganie w PRL”, a V 1980 był sygnatariuszem oświadczenia w obronie Jana Kozłowskiego. W działania w obronie J. Kozłowskiego (oświadczenie, udział w rozprawie sądowej) zaangażowali się też m.in. studenci Roman Górski i Adam Pęziół.

17 IX 1980 na Wydziale Psychologii utworzono pierwsze koło NSZZ Pracowników Nauki, Techniki i Oświaty (potem w ramach „S”). 19 IX 1980 wśród pracowników Międzyuczelnianego Instytutu Filozofii i Socjologii powstała pierwsza grupa inicjatywna NSZZ. 23 IX 1980 utworzono pierwszy Komitet Założycielski na Wydz. Humanistycznym. Kolejne: 24 IX 1980 na Wydz. Ekonomicznym i

w Międzyuczelnianym Instytucie Filozofii i Socjologii, 25 IX 1980 na Wydz. Pedagogiki i Psychologii oraz na Wydz. Biologii i Nauk o Ziemi, 29 IX 1980 w Bibliotece Głównej, 30 IX 1980 w Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych, w Ogrodzie Botanicznym, w Instytucie Fizyki, w Instytucie Matematyki, w Zakładzie Poligrafii oraz na Wydz. Prawa i Administracji, 1 X 1980 w Instytucie Chemii oraz wśród pracowników administracji i obsługi.

24 IX 1980 utworzono Tymczasowy Zespół Koordynacyjny NSZZ w składzie: Marian Chachaj, P. Drwał, Radosław Drwał, Bogusława Kaczyńska, Teresa Liszcz, Lesław Paga, Elżbieta Teske, Waclaw Wasilewski.

24 IX 1980 powstał Tymczasowy [Komitet Założycielski](#) NZZ UMCS w składzie: Krzysztof Podleśny (przew.), Daniel Miłaczewski (wiceprzew.), Andrzej Mathiasz (wiceprzew.), Roman Baranowski, Włodzimierz Bartczuk, Piotr Giereś, Zbigniew Jaworski, Bogdan Kędziora, Grzegorz Korba, Arkadiusz Kutkowski, Tomasz Marciniak, Wiesław Ruchlicki, Sławomir Skop, Józef Emil Warda, Waldemar Wróbel. Niedługo potem W. Wróbla zastąpił Krzysztof Kawęcki. Rzecznikiem prasowym TKZ została Ewa Agnieszka Lekka. 26 IX 1980 rektor i senat uczelni zatwierdzili legalność komitetu. 7 X 1980 TKZ NZZ zorganizował zebranie otwarte z udziałem ok. 700 studentów. Od X 1980 wydawano pismo „Biuletyn TKZ NZZ UMCS” (od III 1981 jako „Biuletyn Niezależnego Zrzeszenia Studentów UMCS”). W Komisji Porozumiewawczej NZZ Uczelni Lubelskich powołanej X 1980 NZZ UMCS reprezentowali E.A. Lekka i D. Miłaczewski. 29 X 1980 TKZ NZZ zainaugurował cykl kilkunastu wykładów prof. Adama Kerstena nt. „Krótka historia Polski dla Polaków XX wieku”.

2 X 1980 Uczelniane Założycielskie Zebranie Delegatów reprezentujące 14 KZ powołało Uczelniany Komitet Założycielski „S” UMCS w składzie: Stefan Symotiuł (przew.), L. Paga (wiceprzew.), B. Kaczyńska (sekretarz), T. Liszcz, Jan Wojcieszczuk, Małgorzata Bielecka-Hołda, Waldemar Buda, M. Chachaj, R. Drwał, Renata Dubejko, Józef Duda, Leszek Głusiec, Henryk Grocholski, Wiesław Kamiński, Henryk Kowalczyk, Bogusław Maciaszczyk, Stanisław Mazurek, D. Nazimek, Ryszard Sawicki, Ryszard Schoenborn, Krzysztof

Stefaniuk, Zdzisław Stępniewski, Andrzej Teske i Ryszard Tomkiewicz. Równolegle wybrano Komisję Rewizyjną (Piotr Rozmej, E. Teske i Michał Zieliński). Liczebność „S” wynosiła wówczas 1395 związkowców.

Na poszczególnych wydziałach, w instytutach oraz w jednostkach adm. uczelni „S” funkcjonowała w ramach 17 kół. Ich przew. byli: Marek Jędrych (Administracja i Obsługa), Henryk Grocholski (Biblioteka Główna), Dobiesław Nazimek (Instytut Chemii), W. Kamiński (Instytut Fizyki), Małgorzata Bielecka-Hołda (Instytut Matematyki), Ryszard Setnik (Międzyuczelniany Instytut Filozofii i Socjologii), E. Teske (Ogród Botaniczny), H. Kowalczyk (Osiedle Akademickie), Roman Tomkiewicz (Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych), Renata Dubejko (Studium Wojskowe), B. Maciaszczyk (Studium Wychowania Fizycznego i Sportu), A. Teske (Wydz. Biologii i Nauk o Ziemi), J. Duda (Wydz. Ekonomiczny), Krzysztof Stępnik (Wydz. Humanistyczny), R. Drwał (Wydz. Pedagogiki i Psychologii), T. Liszcz (Wydz. Prawa i Administracji) i Jan Kowalski (Zakład Poligrafii).

14 X 1980 przedstawiciele „S” UMCS z reprezentantami „S” innych uczelni Lublina powołali Komisję Porozumiewawczą Lubelskiego Ośrodka Naukowego „S”; do II 1981 stałym przedstawicielem UMCS w KPLON był M. Chachaj (19 X 1980 był współzałożycielem Ogólnopolskiej Komisji Porozumiewawczej Nauki „S”). III-VII 1981 przew. KPLON był Wiesław Krajka z UMCS.

11 XI 1980 ukazał się pierwszy numer pisma „Solidarność Uniwersytecka. [Biuletyn Informacyjny](#) NSZZ »Solidarność« Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie”. 24 XI 1980 M. Jędrych (UMCS) został sekretarzem utworzonego wówczas Międzywydawniczego Komitetu Koordynacyjnego „S” Regionu Środkowo-Wschodniego.

16 XII 1980 w Akademickim Centrum Kultury Chatka Żaka Zakładowe Zebranie Delegatów „S” z udziałem 241 przedstawicieli organizacji związkowej. W demokratycznych procedurach wybrano KZ „S” w składzie: Jerzy Bartmiński (przew.), Dobrosław Bagiński, M. Bielecka-Hołda, Marek Budziński, Barbara Bulicz, R. Drwał, J. Duda, Kazimierz

Goebel, Józef Kaczor, B. Kaczyńska, Leon Koj, T. Liszcz, Janusz Matuszewicz, D. Nazimek, Józef Paszczyk, Alina Pyda, Stanisław Radzki, Henryk Reniger, Z. Stępniewski, Jerzy Święch, A. Teske, E. Teske, J. Wojcieszczuk, Marian Zając i M. Zieliński. Zebranie wyłoniło także Komisję Rewizyjną (Tadeusz Borowiecki, Grażyna Butrym, Mirosław Łoboda, Maria Mańkowska, Jan Michalczuk, Jarosław Neczaj-Hruzewicz i Marek Wójcik). Delegatami na WZD Regionu Środkowo-Wschodniego zostali: L. Paga, W. Kamiński, J. Bartmiński, A. Teske, Marek Poniatowski, S. Symotiuik, Sławomir Kozłowski, J. Matuszewicz, K. Stefaniuk i J. Wojcieszczuk. „S” skupiała wówczas 75 proc. pracowników uczelni (2418 związkowców).

18 XII 1980 KZ „S” wyłoniła Prezydium, w którym oprócz przewodniczącego J. Bartmińskiego znaleźli się: E. Teske (z-ca przew.), M. Zieliński (z-ca przew.), J. Matuszewicz, B. Bulicz, H. Reniger, Z. Stępniewski. 24 II 1981 Nadzwyczajne Zebranie Delegatów „S” uzupełniło skład KZ, do której weszły: Maria Głowacka, Danuta Kasprzak, Ewa Klimowicz, Zofia Woźniak.

18 II 1981 zebranie Grup Inicjatywnych TKZ NZS UMCS. TKZ przekształcił się w Komitet Założycielski NZS UMCS w składzie: Roman Barszcz, Aleksander Czop, Maciej Dacko, Eugeniusz Dąbrowski, Cezary Gawlik, Dorota Góral, Mirosław Haponiuk, Dariusz Ibsch, Krzysztof Kaczorowski, Jarosław Kania, Iwona Kozłowska, A. Kutkowski, E.A. Lekka, A. Mathiasz, D. Miłaczewski, Wojciech Oleksiński, Zbigniew Osiński, Elżbieta Pazderska, Edmund Piotrowski, K. Podleśny, Tomasz Rodziewicz, W. Ruchlicki, Barbara Sidor, Halina Sołtys, Małgorzata Sroczyńska, Robert Springwald, Anna Urbanik, Elwira Warda, J.E. Warda.

20 III 1981 KZ „S” ogłosiła gotowość strajkową (zobowiązano koła i komisje wydziałowe do osiągnięcia 23 III 1981 pełnej gotowości strajkowej), NZS zorganizowało wiec studentów CKS Chatka Żaka (KZ NZS przekształcił się w Komitet Strajkowy). 27 III 1981 „S” i NZS UMCS uczestniczyły w ogólnopolskim strajku ostrzegawczym.

7 IV 1981 wybrano Zarząd Uczelniany NZS UMCS w składzie:

A. Pęziół (przew.), Krzysztof Banaszczyk, Janusz Dybżyński, M. Haponiuk, J. Kania, W. Kowalik, E.A. Lekka, E. Piotrowski, T. Rodziewicz, R. Springwald. W Uczelnianej Komisji Rewizyjnej NZS znaleźli się: Kazimierz Mareczka, D. Miłaczewski, K. Podleśny. NZS UMCS zrzeszało wówczas 614 studentów.

8 IV 1981 Studencki Komitet Obrony Więźniów Politycznych UMCS zorganizował w Chatce Żaka wiec studencki dot. obrony więźniów politycznych (zrezygnowano z przeprowadzenia Marszu Pokoju ulicami miasta). 14 IV 1981 M. Dacko z NZS UMCS wszedł w skład powołanego Międzyuczelnianego Komitetu Obrony Więźniów Politycznych w Lublinie. V 1981 na terenie Miasteczka Akademickiego UMCS 2 manifestacje studenckie zorganizowane przez MKOWP (17 V: Pokojowy Marsz Protestacyjny po zamachu na Jana Pawła II; 25 V: w obronie więźniów politycznych).

14 IV 1981 KZ „S” UMCS podpisała porozumienie z KZ „S” FSC w Lublinie, które przewidywało wzajemną wymianę informacji i materiałów związkowych, uzgadnianie stanowisk we wszystkich kwestiach ogólnych i regionalnych związku, organizowanie wspólnych akcji i dyskusji oraz wzajemną pomoc w pracy związkowej (m.in. pomoc prawników związkowych z UMCS).

W prezydium prowadzącym obrady I WZD Regionu Środkowo-Wschodniego „S” w Świdniku (25 IV i 16-17 V 1981) był m.in. W. Kamiński z UMCS. Do ZR wybrano J. Bartmińskiego z UMCS (22 V 1981 został nieetatowym członkiem Prezydium ZR).

15 V 1981 kolegium elektorów UMCS wybrało na stanowisko rektora T. Baszyńskiego, popieranego przez „S”. 28 V 1981 nowy rektor dokonał wpisu NZS UMCS na listę organizacji studenckich uczelni.

28 V 1981 Zakładowe Zebranie Delegatów „S” przyjęło rezygnację J. Bartmińskiego z funkcji przew. (pozostał w składzie komisji) i 14 członków KZ. Dokonano wyboru nowego przew. i 10 nowych członków komisji. W nowej KZ liczącej 25 osób znaleźli się: S. Symotiuk (przew.), Dobrosław

Bagiński, J. Bartmiński, M. Budziński, J. Duda, Adam Gąsiorowski, M. Głowacka, Kazimierz Iwaszko, J. Kaczor, B. Kaczyńska, D. Kasprzak, Zdzisław Kowalski, M. Łoboda, Sabina Magierska, Jan Matraszek, J. Matuszewicz, Anna Nasalska, Grzegorz Nowak, A. Pyda, Z. Stępniewski, A. Teske, E. Teske, W. Wasilewski, Z. Woźniak, Marian Zając. 12 V 1981 organizacja uczelniana „S” osiągnęła swoją szczytową liczebność: 2782 związkowców.

16 VI 1981 (święto Bożego Ciała) z inicjatywy ZU NZS UMCS na pl. przed Chatką Żaka msza św. z udziałem ok. 2 tys. studentów i pracowników UMCS – pierwsze nabożeństwo religijne w historii uczelni.

W I KZD uczestniczyło 3 delegatów z UMCS: J. Bartmiński (komisja uchwał i wniosków), W. Kamiński i L. Paga (wybrany do prezydium zjazdu; uczestniczył w prowadzeniu obrad). W. Kamiński został wybrany do Krajowej Komisji Rewizyjnej.

10 XI 1981 UMCS uczestniczył w jednodniowym strajku wszystkich uczelni lubelskich (w zw. z sytuacją w WSI w Radomiu). 11 XI 1981 przy ZU NZS UMCS zainaugurowano działalność Małego Uniwersytetu NZS (tzw. MUN). XI 1981 NZS UMCS zrzeszało 703 studentów.

18 XI 1981 2 przedstawicieli UMCS weszło w skład międzyuczelnianego Akademickiego Komitetu Strajkowego w Lublinie (Z. Kowalski z „S” jako rzecznik prasowy AKS oraz Zenon Zubala z NZS). 19 XI 1981 ZU NZS UMCS zorganizował w sali widowiskowej CKS Chatka Żaka wiec, na którym zdecydowano o przystąpieniu do strajku okupacyjnego. 24 XI 1981 NZS UMCS rozpoczęło tzw. strajk radomski. Powołano Uczelniany Komitet Strajkowy (przew. A. Pęziół). W ramach protestu okupowano salę widowiskową ACK Chatka Żaka, I piętro budynku rektoratu oraz aulę Wydz. Ekonomicznego. 27 XI 1981 Senat UMCS podjął uchwałę solidaryzującą się z ze strajkującymi. 30 XI 1981 rozszerzono protest na większość wydziałów. Do AKS włączono przew. KZ „S” UMCS S. Symotiuka. W szczytowym momencie 1 XII 1981 w strajku brało udział 1938 studentów i 406 pracowników uczelni. W czasie protestu wydawano pismo „N. Organ Uczelnianego Komitetu Strajkowego UMCS”. 11 XII 1981 strajk w UMCS

zawieszono.

Po wprowadzeniu stanu wojennego na terenie UMCS podjęto strajk w ACK Chatka Żaka (13 XII 1981), w Domach Studenckich Grześ i Femina (13-14 XII 1981), w budynku rektoratu (13-14 XII 1981; na czele sztabu strajkowego M. Łoboda), na Wydz. Matematyczno-Fizyczno-Chemicznym (tzw. budynek Starej Chemii) (14-15 XII 1981), na Wydz. Biologii i Nauk o Ziemi (14 XII 1981) i w Bibliotece Głównej (14 XII 1981). W ramach NZS UMCS powołano Uczelniany Komitet Strajkowy (przew. J. Kania, wiceprzew. A. Mathiasz i Jerzy Rajpert). 14 XII 1981 Senat UMCS podjął uchwałę protestującą przeciwko represjom związanym z wprowadzeniem stanu wojennego. 14 XII 1981 po południu ZOMO spacyfikowało strajk w DS Grześ, a wieczorem wkroczyło do rektoratu (zatrzymani m.in.: Piotr Brzozowski, S. Magierska i R. Setnik). Do południa 15 XII 1981 kontynuowano strajk w budynku „Starej Chemii”. Wielu uczestników tych strajków przedostało się nast. do strajkujących zakładów pracy: FSC, Lubelskich Zakładów Naprawy Samochodów i WSK Świdnik.

W stanie wojennym internowanych zostało 13 pracowników UMCS (J. Bartmiński, Andrzej Bączkowski, R. Drwał, Krzysztof Hariasz, Zbigniew Hołda, W. Kamiński, Mieczysława Ewa Karp, S. Kozłowski, S. Magierska, Janusz Mazurek, L. Paga, M. Poniatowski, J. Wojcieszczuk) oraz 10 studentów UMCS (Wojciech Kowalik, A. Kutkowski, D. Miłaczewski, A. Pęziół, W. Ruchlicki, B. Sidor, S. Skop, Małgorzata Snarska, Jarosław Szlendak, J.E. Warda).

Do poł. XII 1982 K. Iwaszko, kierownik ACK Chatka Żaka, w ukryciu; 17 XII 1981 został zwolniony z pracy.

Od II poł. XII 1981 do 16 II 1982 w środowisku NZS UMCS zainicjowano wydawanie podziemnego pisma „Informator »Solidarność« Region Środkowo-Wschodni” (kontynuowane potem przez regionalną „S”). W tym samym środowisku XII 1981/I 1982-XI 1982 wydawano pismo podziemne „Biuletyn Informacyjny NZS Lublin. Wydanie Wojenne”. 17 II 1982 wpadka inicjatorów obu pism (A. Kutkowski i J.E. Warda internowani; K. Hariasz w trakcie internowania aresztowany,

12 V 1982 skazany przez Wojskowy Sąd Garnizonowy w Lublinie na rok i 3 mies. pozbawienia wolności).

Represje dotknęły organizatorów studenckiego strajku z pierwszych dni stanu wojennego. 2 I 1982 J. Kania zatrzymany, nast. aresztowany; 15 I 1982 zatrzymany, nast. aresztowany J. Rajpert. 2 III 1982 obaj skazani przez Sąd Wojewódzki w Lublinie na 4 lata pozbawienia wolności w zawieszeniu. 6 II 1982 A. Mathiasz zatrzymany, nast. aresztowany, objęty śledztwem i aktem, 17 VII 1982 zwolniony.

II 1982 studenci UMCS licznymi uczestnikami tzw. spacerów świdnickich w Lublinie oraz manifestacji 3-5 V 1982 (25 studentów UMCS ukaranych grzywną przez kolegium ds. wykroczeń; 2 zatrzymani pracownicy UMCS internowani), 11 XI 1982 oraz 3 V 1983.

21 V 1982 decyzją ministra z funkcji rektora UMCS odwołano T. Baszyńskiego (wybrany demokratycznie 1981 z poparciem „S”) za odmowę usunięcia dziekanów: H. Renigera i Zofii Sękowskiej. W geście solidarności z rektorem Baszyńskim dziekani: Z. Sękowska (Wydz. Pedagogiki i Psychologii), H. Reniger (Wydz. Prawa i Administracji) i Zdzisław Lewandowski (Wydz. Ekonomiczny) złożyli rezygnacje. Nowy rektor Józef Szymański, po konsultacji z ministrem, przyjął rezygnacje. Odwołani dziekani zachowali jednak stanowiska kierowników zakładów. Sprzeciw wobec odwołania prof. T. Baszyńskiego wyraził w uchwale Senat UMCS. Władze przystąpiły nast. do weryfikacji pracowników uczelni (ponad 20 osób odsunięto od pełnienia kierowniczych funkcji, przeniesiono na niższe stanowiska lub/oraz czasowo odsunięto od zajęć ze studentami; nikt jednak nie został zwolniony z pracy, a na stanowiskach zawieszonych pracowników pozostawiono wakaty; w następnych latach wszyscy powrócili na swoje stanowiska, z wyjątkiem 1 osoby, która postanowiła nie wracać na UMCS).

Do 1989 działalność podziemnej KZ, w której skład wchodził w różnych okresach: S. Symotiuk (przew.), P. Brzozowski, M. Budziński, R. Drwal (1982-1983), J. Duda, M. Głowacka, J. Kaczor, Z. Kowalski, S. Magierska (po powrocie

z internowania), A. Nasalska, G. Nowak, Jacek Szymona, Maria Świętochowska, A. Teske. Głównym miejscem spotkań KZ były mieszkania: E. i A. Teske oraz J. Dudy, B. Kaczyńskiej, J. Matuszewicza i A. Nasalskiej. Podstawowym działaniem struktur „S” zbieranie i odprowadzanie składek związkowych (w większości wykorzystane na pomoc rodzinom osób represjonowanych). Do wiosny 1989 w akcji wytrwało 463 związkowców. Kilkadziesiąt osób uczestniczyło na terenie uczelni w regularnym kolportażu prasy i wydawnictw podziemnych (w tym gł. pisma „Informator »Solidarność« Region Środkowo-Wschodni”).

Ze środowiskiem UMCS związany był podziemny TZR, który utworzono w mieszkaniu K. Stefaniuka, a którego dwoma pierwszymi przew. byli M. Poniąkowski i L. Paga (obaj z UMCS). 1982–1987 L. Paga ponadto szefem grupy ekspertów TZR.

24 XII 1981 przew. podziemnego TZR M. Poniąkowski powierzył E. Teske koordynację pomocy osobom i rodzinom represjonowanym. 1982 E. Teske weszła w skład Oddziału Komisji Charytatywnej Episkopatu Polski w Lublinie. Kilku wykładowców UMCS (J. Duda, Andrzej Kaczyński, L. Paga) prowadziło wykłady z historii najnowszej w ramach podziemnego Kolegium u Jezuitów w Lublinie.

11 XI 1982 w Bibliotece Głównej UMCS ok. 40 pracowników przeprowadziło 10-minutowy strajk w rocznicę odzyskania niepodległości. W ramach represji B. Bulicz, Krystyna Cempel, Barbara Mitrus i Jadwiga Szymkiewicz przeniesione karnie do bibliotek zakładowych UMCS.

Środowisko UMCS aktywnie zaangażowane w akcję Wakacji z Bogiem, której współinicjatorem 1982 był J. Bartmiński. Od 1983 J. Kaczor i M. Głowacka członkami Zespołu Organizacyjnego. Od 1986 E. Teske przewodniczącą Rady Programowej, od 1987 kierowała akcją z ramienia TZR. Z ramienia UMCS aktywny udział brały też: K. Cempel, Małgorzata Różycka i J. Szymkiewicz.

W Społecznej Komisji Nauki uczestniczyli: T. Baszyński, J. Bartmiński, Eugeniusz Gąsior, K. Goebel, Andrzej

Waksmundzki i Tadeusz Wilgat. Łęczącownikami SKN byli:
R. Drwał, S. Magierska, G. Nowak i A. Teske.

Ze środowiskiem UMCS związane było pismo publicystyczne „Miesięcznik. Opinie, Komentarze, Analizy. Niezależne Pismo NSZZ »Solidarność« Region Środkowo-Wschodni”, wydawane V 1982–III 1985. Jego współinicjatorem był K. Stefaniuk, w pracach redakcyjnych uczestniczyły: B. Kaczyńska i S. Magierska. Autorami ze środowiska UMCS byli m.in.: R. Drwał, S. Kozłowski, L. Paga, S. Symotiuk i M. Zieliński.

Autorską inicjatywą R. Drwała z UMCS było redagowane przez niego pismo „Kontrapunkt. Pismo NSZZ »Solidarność« Szkół Wyższych w Lublinie”, wydawane 1 IX 1982–3 XI 1982, które zamieszczało informacje i dokumenty dot. sytuacji w UMCS.

27 VI 1983 reaktywowano Koło Pracowników Nauki (skrót KPN celowo eksponowany) przy Oddziale Akademickim PTTK w Lublinie, które stało się miejscem nieoficjalnych działań członków „S” UMCS i innych uczelni Lublina (od 20 X 1984 funkcję prezesa koła pełnił J. Kaczor z UMCS). W ramach koła organizowano występy artystów bojkotujących tv i radio, pokazy zakazanych filmów, spotkania z opozycjonistami i żołnierzami AK, wyjazdy na grób ks. Popiełuszki i do kościoła św. Brygidy w Gdańsku. KPN O/A PTTK nazwano „turystami z konspiracy” (*Turyści z konspiracy*, Lublin 2003).

13 V 1985 został aresztowany W. Wasilewski, pracownik UMCS, który zajmował się hurtowym kolportażem pisma podziemnego „Informator »Solidarność« Region Środkowo-Wschodni”; 27 XII 1985 skazany przez Sąd Rejonowy w Lublinie na 2 lata pozbawienia wolności i przepadek samochodu, 2 V 1986 zwolniony.

2 V 1986 aresztowany student Dariusz Kocuń, u którego w trakcie przeszukania stancji znaleziono i skonfiskowano kilka tys. sztuk bibuły, 24 VII 1986 zwolniony.

9 VI 1987 podczas mszy w Lublinie b. rektor UMCS T. Baszyński wręczył Janowi Pawłowi II w ramach darów

ołtarza statuetkę od podziemnej KZ „S” UMCS.

III 1987 reaktywowano podziemną KU NZS UMCS w składzie: Andrzej Bereda, Antoni Chrzonstowski, Andrzej Gorgol, D. Kocuń i Mariusz Węs.

7 III 1988 kilkusetosobowy wiec studentów pod pomnikiem Marii Skłodowskiej-Curie zorganizowany przez NZS i KPN. 8 III 1988 w pociągu z Lublina do Warszawy wśród zatrzymanych 24 studentów lubelskich 9 studentów UMCS udających się na obchody rocznicy III 1968 (studentów wysadzono na stacji Puławy), kolejnych 3 studentów UMCS zatrzymano na Dworcu Centralnym w Warszawie.

I-II 1988 studenci UMCS wśród sygnatariuszy Porozumienia [Koziołek](#) zawartego w Lublinie przez KPN, NZS, RMN [Świt](#) i WiP. 20 IV 1988 200-osobowy happening w Miasteczku Akademickim zorganizowany przez Pomarańczową Alternatywę (m.in. pod hasłami „Jurek Urban superstar” i „Jaruzelski smok wawelski”). 10 V 1988 interwencja ZOMO rozbiła wiec pod pomnikiem M. Skłodowskiej-Curie, uniemożliwiając zorganizowanie wspólnego wiecu ze studentami KUL. 30–31 V 1988 imprezy happeningowe w Miasteczku Akademickim. 1 VI 1988 mecz piłki nożnej między NZS i KPN.

24 VII–31 VIII 1988 pielgrzymka środowiska akademickiego i NZS KUL i UMCS, prowadzona przez prof. Wandę Wójtowicz z UMCS, której uczestnicy zostali przyjęci przez papieża podczas osobistej audiencji w Castel Gandolfo.

6 X 1988 jawna działalność KU ds. legalizacji NZS UMCS; w piśmie do rektora uczelni przedstawiła swój skład: D. Kocuń (przew.), Robert Kowalczyk (sekretarz), M. Węs, Robert Szwan, Grzegorz Zawistowski, Roman Kotowski, Zbigniew Gajuk, Grzegorz Jakubowski, Janusz Iskra, Adam Misiak, Krzysztof Chreścianko, Dariusz Szereszewski.

11 X 1988 w auli Wydz. Ekonomicznego pierwszy oficjalny wiec NZS UMCS (za zgodą rektora). 26 X 1988 D. Kocuń z NZS UMCS wszedł w skład Obywatelskiego Komitetu Obchodów 70-lecia Odzyskania Niepodległości w Lublinie (14

XII 1988 został za to skazany przez kolegium na karę grzywny); XI 1988 zainicjował wydawanie pisma „Curier. Pismo NZS UMCS”.

13 X 1988 powołanie Grupy Roboczej na rzecz Relegalizacji „S” w składzie: R. Setnik (przew.), Florian Bartmiński, J. Bartmiński, P. Brzozowski, M. Budziński, B. Bulicz, R. Drwal, Z. Hołda, Anna Łukowska, J. Matuszewicz, H. Reniger, Tomasz Stróżyński, E. Teske, W. Wasilewski i Marian Zdyb.

10 XI 1988 wiec studencki w Miasteczku Akademickim z udziałem 100 osób. 6 XII 1988 300-osobowy happening mikołajkowy pod Chatką Żaka zorganizowany przez KPN i NZS UMCS. 13 XII 1988 wiec NZS/KPN pod pomnikiem M. Skłodowskiej-Curie.

14-15 I 1989 M. Budziński z UMCS współorganizatorem ogólnopolskiego spotkania uczelnianych struktur „S” na terenie KUL.

11 IV 1989 NZS UMCS zorganizowało wiec studentów pod pomnikiem M. Skłodowskiej-Curie w rocznicę zbrodni katyńskiej (ok. 1000 uczestników), po którym przemarsz na cmentarz wojskowy przy ul. Białej.

20 IV i 23 V 1989 wiece NZS pod pomnikiem M. Skłodowskiej-Curie w ramach ogólnopolskiej akcji ws. rejestracji NZS; po wiecach przemarsz do centrum miasta.

16 V 1989 Zakładowe Zebranie Delegatów „S” wybrało KZ w składzie: R. Setnik (przew.), J. Bartmiński, M. Bielecka-Hołda, K. Cempel, Maria Drażkiewicz, Wiesław Grzegorzczak, Jacek Janas-Kaszczuk, Przemysław Jodkowski, J. Kaczor, Kazimierz Maliszewski, Zofia Mykowska, Zdzisław Niedźwiedź, G. Nowak, Andrzej Sękowski, Dominik Szynal, M. Świętochowska, Stanisław Tomkowicz, Marek Turczyński, Wiesław Wójcik, W. Wójtowicz i Mirosław Załużny. Delegatami na II WZD zostali: M. Budziński, R. Drwal, Z. Hołda, A. Miernowski, G. Nowak, R. Setnik, E. Teske i J. Wojcieszczuk.

20-21 V 1989 w 3-osobowej grupie przedstawicieli KKK NZS negocjującej w MSW sprawie ponownej legalizacji uczestniczył przedstawiciel NZS UMCS D. Kocuć.

29–31 V 1989 Międzyuczelniany Komitet Strajkowy NZS (AM, AR, KUL, PL i UMCS) prowadził na UMCS protest okupacyjny w ramach ogólnopolskiej akcji w zw. z odmową rejestracji NZS przez władze PRL; UMCS reprezentowali w MKS: Grzegorz Jaroszek, Jacek Leńczuk i M. Węs. 10 XI 1989 organizacje NZS AM, AR, PL i UMCS zarejestrowane przez Sąd Wojewódzki w Lublinie.

25 XI i 9 XII 1989 w auli Wydz. Prawa i Administracji UMCS II WZD Regionu Środkowo-Wschodniego „S”. R. Drwal z UMCS przegrał w wyborach na przew. ZR ze Stanisławem Węglarzem (KWK Bogdanka).

1970–1990 środowisko akademickie UMCS było rozpracowywane przez Wydz. III KW MO/WUSW w Lublinie w ramach SO krypt. Pegaz.

Marcin Dąbrowski

[Region Środkowo-Wschodni, Lublin](#)

[Poprzedni](#)
[Następny](#)

[Zgłoś błąd lub potrzebę uzupełnienia](#)